

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 70

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının, 444 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/229),

(Not : Millet Meclisi Dönem : II; 2/404,2/733 S. Sayısı : 281 ve 281 e ek;
Cumhuriyet Senatosu 2/228 S. Sayısı : 1000 ve 1000 e ek)

Türkiye
Cumhurbaşkanlığı
4 - 578

15 Temmuz 1968

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 5 Temmuz 1968 tarihli ve 3423 - 19281 sayılı yazı karşılığıdır :

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul olunduğu bildirilen 1052 numaralı Kanunu, ekli gerekçede belirtilen sebeplerden dolayı uygun bulmadığımdan ilişik olarak takdim ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 ncü maddesi gereğince bir daha görüşülmesini rica ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul olunduğu bildirilen 1052 sayılı Kanun metninin, T. C. Anayasasının 93 ncü maddesi uyarınca bir daha görüşülmesi hakkında gerekçedir

Aynı konudaki dört kanun metni, mukayeselerini kolaylaştırmak maksadıyla dört sütun halinde yan yana yazılmıştır. (Ek 1)

Ek 1 in incelenmesinden kolayca anlaşılacağı üzere; yürürlükte bulunan 444 sayılı Kanun (II nci sütuna bak.) ile yeni tedvin olunan 1052 sayılı Kanun metni (IV ncü sütuna bak.) muhteva bakımından farklıdır.

1052 sayılı Kanun metnindeki farklar, 168 numaralı Kanun metninin (I nci sütuna bak) Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir daha görüşülmesi için 7 Şubat 1963 tarihli ve 4 - 48 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle sunulan gerekçede (sureti ek 2 dir.) belirtildiği gibi Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının ilgili hükümleriyle çatışan ve gelişen mahiyeti haizdirler.

Bu sebeple; 1052 sayılı Kanun metninin Anayasaya, hukuk prensiplerine ve memleket menfaatlerine aykırı düşmemesi için konunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir daha görüşülmesi uygun olacaktır.

I

10 ve 11 nci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerinden mütevellit T. C. Ziraat Bankası ve Maliye Bakanlığına olan borçlarının 10 yıl faizsiz taksite bağlanmasına ve tahakkuk etmiş faizlerinin kaldırılmasına ait kanun.

Kanun No. : 168 **Kabul tarihi : 29 . 1 . 1963**

MADDE 1. — 10 ve 11 nei Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerine müstenit T.C. Ziraat Bankası ve Maliye Bakanlığına olan borçları 10 yıl faizsiz ve masrafsız taksite bağlanmıştır. Bu borçlara bankaca tahakkuk ettirilmiş faizler kaldırılmıştır.

Borçluların bu tarihe kadar yapmış oldukları ödemeler esas borçtan indirilir.

Borçlarını ödemeye başlamış olanlar da derpiş edilen kolaylıklardan istifade ederler.

MADDE 2. — Tahakkuk ettirilmiş olan faizlerin bankaca ödenmiş olan vergileri borçlulardan tahsil olunur.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Ticaret bakanları yürütür.

Not :

*Bu kanun metni, o tarihteki Cumhurbaşkanı-
mız Sayın Cemal Gürsel tarafından uygun bu-
lunmamış ve tasdik edilmeyerek, Türkiye Cum-
huriyeti Anayasasının 93 ncü maddesi uyarınca
bir daha görüşülmek üzere, 7 Şubat 1963 tarihin-
de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
geri gönderilmiştir.*

M. Meclisi

II

10 ve 11 nci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerinden mütevellit T. C. Ziraat Bankası ve Maliye Bakanlığına olan borçlarının ertelenmesine ait kanun.

Kanun No. : 444 **Kabul tarihi : 31 . 3 . 1964**

MADDE 1. — 10 neu Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerine müsteniden T.C. Ziraat Bankasına olan borçları vâde gününden itibaren % 6 faize tabi tutulmuştur. Borç bakiyeleri (7) yıllık eşit taksitlere bağlanmıştır. Yıllık taksitler üçer aylık devrelere ayrılabilir.

Bu kanunun yayımlandığı güne kadar yapılan ödemeler esas borçtan indirilir.

Taksitleri süresinden önce ödiyeceklerin faizlerinden indirme yapmak veya silmek, banka ile borçlu arasında yapılacak anlaşmaya bağlıdır.

Kesinhesaba intikal ettirilmiş faiz ve ödenmiş vergiler mütaakıp yılların tahakkuk ettirilecek faiz ve vergilerinden mahsubedilir.

MADDE 2. — 11 nei Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerinden mütevellit, Maliye Bakanlığına olan borçları yıllık taksidi ikibin beşyüz liradan az olmamak üzere faizsiz taksitlere bağlanmıştır.

Bu kanunun yayımlandığı güne kadar ödemesi gereken faiz, masraf ve vekâlet ücretleri alınmaz.

MADDE 3. — Taksitlerini süresinde ödemişlerin bir yıllık borçları muacceliyet kesbeder.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Maliye ve Ticaret bakanları yürütür.

Not :

*Bu kanun metni, o tarihteki Cumhurbaşkanı-
mız Sayın Cemal Gürsel tarafından uygun bu-
lunarak, yayınlanmak üzere, 10 Nisan 1964 tarihin-
de Başbakanlığa gönderilmiştir.*

(S. Sayısı : 70)

III

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının 444 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifine göre 444 sayılı Kanunun ihtiva etmesi öngörülen metin

MADDE 1. — 10 ncu dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerine müsteniden T. C. Ziraat Bankasına olan borçları vâde gününden itibaren % 6 faize tâbi tutulmuştur. Borç bakiyeleri 7 yıllık eşit taksitlere bağlanmıştır. Yıllık taksitler üçer aylık devrelere ayrılabilir.

Bu kanunun yayınlandığı güne kadar yapılan ödemeler esas borçtan indirilir.

Taksitleri süresinden önce ödiyeceklerin faizlerinden indirme yapmak veya silmek, banka ile borçlu arasında yapılacak anlaşmaya bağlıdır.

Kesin hesaba intikal ettirilmiş faiz ve ödenmiş vergiler mütaakıp yılların tahakkuk ettirilecek faiz ve vergilerinden mahsubedilir.

5 nci fıkra (eklenmesi teklif edilen)

İşbu kanunun yayınlandığı güne kadar yapılmış olan ödemeler faize tabi değildir.

MADDE 2. — 11 nci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödeneklerinden mütevellit, Maliye Bakanlığına olan borçları yıllık taksidi iki bin beş yüz liradan az olmamak üzere faizsiz taksitlere bağlanmıştır.

Bu kanunun yayınlandığı güne kadar ödenmesi gereken faiz, masraf ve vekâlet ücretleri alınmaz.

MADDE 3. — Taksitlerini süresinde ödemişlerin bir yıllık borçları muacceliyet kesbeder.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Maliye ve Ticaret Bakanları yürütür.

Not :

Bu teklif münasebetiyle yapılan çalışmalar sonucunda 444 sayılı Kanunun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine dair sağdaki sütunda yazılı yeni bir kanun tedvin olunmuştur.

IV

444 sayılı Kanunun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun

Kanun No. 1052

Kabul tarihi: 3. 7. 1968

MADDE 1. — Onuncu Dönem T. B. M. M. üyelerinin ödeneklerine müsteniden T. C. Ziraat Bankasına bakiye borçları bu kanunun neşri tarihinden itibaren % 3 faizle 10 yıllık taksite bağlanmıştır.

Borçluların bu tarihe kadar yapmış oldukları bütün ödemeler, «hangi nam ile tahsil edilmiş olursa olsun» esas borçtan indirilir.

MADDE 2. — Onbirinci Dönem T. B. M. M. üyelerinin 1960 yılı milletvekilliği ödenek ve yolluklarından dolayı Hazineye olan borçları tahakkuk ettiği tarihten muteber olmak üzere kaldırılmıştır.

Onbirinci Dönem T. B. M. M. Üyelerinin ödeneklerine müsteniden Ziraat Bankasına olan borçları 1 nci madde hükümlerine tabidir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinden yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Ticaret Bakanları yürütür.

GEREKÇE

X ve XI nci devre milletvekilleri borçlarını mahiyet farkları itibariyle iki kategoride müta-lâa etmek icabeder.

1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına olan borçlar,
2. Hazineye olan borçlar.

1. — Ziraat Bankasına olan borçlar :

1954 yılı seçimleriyle teşekkül eden X neu devre Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, seçim yenilenmesine karar verildiği 11 Eylül 1957 tarihine takaddüm eden Mart 1957 den başlamak suretiyle, 1958 yılında tahakkuk edecek ödenek ve yolluklarından ödemek amacıyla, Meclis İdare Âmirliğinin her üye için yazdığı mektuplarla (Ek: 1) bankaya müracaat ederek, iki milletvekilinin müteselsil kefaletiyle tanzim edilen emre muharrer senetler (Ek: 2) karşılığında, 8 - 25 bin lira arasında tahavvül eden miktarlarda borçlanmışlardır.

Ziraat Bankasından bono tanzimi suretiyle borç alan X neu devre milletvekili sayısı 485 ve borç yekûnu 10 184 000 liradır. Bunlardan 42 milletvekili 540 000 lirayı, seçimlerin yenilenmesi kararı Büyük Millet Meclisince verildikten sonraki tarihli senetlerle borçlanmışlardır.

11 Eylül 1957 tarihinde seçimlerin yenilenmesine karar verilmiş, seçim 27 Ekimde yapılmış ve 1 Kasım da yeni Meclis teşekkül etmiştir. Burada şu hususların açıkça tespiti icabeder :

1. Seçimlerin yenilenmesi tarihi olan 11 Eylül 1957 tarihinden 1957 malî yılı sonu olan 28 Şubat 1958 tarihine kadar olan zaman için, X neu devre milletvekilleri ödeneklerini tam olarak almışlardır. Bu, 1757 ve 3050 sayılı Kanun icabıdır.

2. Ziraat Bankasına borçlu milletvekillerinden 241 tanesi XI nci devre milletvekili olarak yeniden seçilmişlerdir ve bunlar, 1 Kasım 1957 den 1957 malî yılı sonuna kadar olan yolluk ve ödeneklerini tekrar almışlardır.

3. Bu yeniden seçilen 241 aded milletvekili 1958 malî yılı ödenek ve yolluklarını da tamamen almışlardır.

4. XI nci devre milletvekillerinden 97 kişi aynı şekilde, bono tanzim ederek, Ziraat Bankası na 767 000 lira borçlanmışlardır.

Seçimlerin yenilenmesi üzerine, XI nci devreye tekrar seçilen milletvekillerinin borçlarının Meclis muhasebesince tevkifi yolunda bankaca yapılan müracaatlara Büyük Millet Meclisi İdare Âmirliğinin sureti ilişik (Ek: 3) yazılılarıyla:

X neu devre mebuslarından XI nci devreye seçilmiş olanların borçlarının, yeni seçim yılına kadar idarelerince tahakkuk edecek istihkaklarından tevkifi suretiyle bankaya tediye edilmiş olacağı,

Ziraat Bankasından borç para alan X neu devre mebuslarından XI nci devreye seçilmemiş olanların borçlarının, borçlularından bankaca kanuni takibata geçilerek tahsil edilmesi gerektiği, bildirilmiştir.

Bugüne kadar borçlulardan 58 i, 947 465,87 lira tutarındaki borçlarını kendiliklerinden ödemişlerdir. (Ek: 4).

Borcunu ödemekten imtina eden borçlular aleyhine bankaca icra takibatına geçilmiştir.

İcra takibatına karşı muhtelif borçlular tarafından çeşitli bakımlardan serd edilen itirazlar yargı mercilerince reddedilmiş ve muhkem kazıye haline gelmiştir. (Ek: 5).

Bankaca takibata geçilmesini müteakıp, bir kısım borçlular bankaya olan borçlarının % 15 inin peşin ödenmesi ve bakiyesinin % 7 faizle ve aylık müsavi taksitlerle 5 yıl vâdeye bağlanması hususunda anlaşmışlardır.

Miktar itibariyle bankanın 1962 yılı sonu faizli alacak bakiyesi, takriben 12 milyonun üstündedir. (Ek : 6)

2. Hazineye olan borçlar :

İnkılâp ve (1) numaralı Kanunla Türkiye Büyük Millet Meclisinin feshi üzerine, XI nei Devre milletvekillerinin bu sıfatları aihayet bulmuşdur.

1757 ve 3050 sayılı kanunlar gereğince, XI nei Devre milletvekilleri, almış oldukları 1960 malî yılı yolluklarının tamamına hak kespetsmiş olduklarından bunların geri alınması bahis konusu olmamaktadır.

Fakat, kendilerine verilmiş olan Mayıs 1960 tan daha ileri aylar ödenek çeklerini kırdırarak Ziraat Bankasından para çekmiş olanların bu borçları, 1757 ve 3050 sayılı kanunlar gereğince, Kurucu Meclis Muhasebesi tarafından Ziraat Bankasına ödenmiş ve bu ödeme ile Hazine alacaklı olmuştur. Bu şekilde Hazineye borçlanmaların adedi 527 ve Hazine alacağı 7 961 489 liradır. Borç miktarı şahıs başına 2 338 ülä 22 193 lira arasında değişmektedir.

Açılan dâvalardan 200 kadarı neticelenmiştir. Dâvaların müdafaaları mahkemelerce vârit bulunmamış, sadır olan kararlar Yargıtayca onanmıştır. Diğer dâvalar devam etmektedir.

Kesinleşen ilâmlar icraya konulmuş ve icra takibine başlanmıştır. İcra takibi yoluyla bâzı borçlular borçlarının tamamını ödemişlerdir. Bir kısım borçlular da borçlarını taksitle ödemektedirler.

Durum bu safhada iken, Cumhuriyet Senatosu Ağrı Üyesi Veysi Yardımcı ve arkadaşlarının 5 . 5 . 1962 tarihli; X neu Devre milletvekillerinin Ziraat Bankasına olan borçlarının faizsiz olarak 10 yıl taksitle bağlanması hakkındaki Kanun teklifi, Meclis Maliye Komisyonunca mucip sebep gösterilmeden XI nei Devre milletvekillerinin Ziraat Bankasına ve Hazineye olan borçlarına da teşmil edilmek suretiyle, Millet Meclisince 3 . 12 . 1962 tarihli Birleşimde müzakere edilmiş, o birleşimde ve onu takibeden 5 . 12 . 1962 tarihli Birleşimde açık oya konulmuş ise de yeter sayı olmadığından 7 . 12 . 1962 tarihli Birleşimde tekrar açık oya konulmuş; oya katılan 253 üyenin 182 kabul, 57 ret ve 14 çekinses oyu ile kabul edilmiştir.

10 . 12 . 1962 tarihinde Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına tevdi olunan bu kanun tasarısı, Senato Malî ve İktisadî İşler Komisyonunun 8 . 1 . 1963 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere edilerek, 14 üyeden 4 ünün muhalefet şerhleriyle kabul olunmuştur.

Senato Bütçe Komisyonu da 14 . 1 . 1963 tarihli toplantısında 8 üyenin iştirakiyle tasarımı tetkik ve müzakere etmiş, 3 üyenin muhalefet şerhi, bir üyenin «Söz hakkım mahfuzdur» şerhi ve 4 üyenin müsbet oyu ile kabul etmiştir.

Cumhuriyet Senatosunun 24 . 1 . 1963 tarihli gündemine alınan kanun teklifi üzerindeki müzakereler sonunda tasarının maddelerine geçilmesi hususunda yapılan oylamaya 124 Senato üyesi katılmıştır. 57 ret, 2 çekinsere mukabil 65 üyenin kabulü ile maddeler üzerinde görüşmelere başlanmış ve muhtelif üyeler tarafından yapılan konuşmalar sonunda işari oylamaya geçilerek, tasarı Cumhuriyet Senatosunca kabul olunmuştur.

Bâzı milletvekilli ve Senato üyeleri tarafından teklif edilen bu kanun tasarısı Hükümet tarafından benimsenmemiş ve desteklenmemiştir.

Aşağıdaki sebeplerle kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisince yeniden görüşülmesi lüzumlu görülmüştür

1. Anayasanın 40 nei maddesi, kişiler arasında sözleşme hürriyeti esasını kabul etmiş ve bunu teminat altına almıştır. Binaenaleyh tarafların diğer şartlar arasında, bir borcun vâdesini ve faizli olup olmamasını ve kanunun tanıdığı had dâhilinde faiz miktarını serbestçe tâyin etmeleri asıldır. Bu serbesti, 40 nei maddenin 2 nei fıkrası gereğince, ancak «Kamu yararı» amacıyla sınırlandırılabilir. Bu fıkraya istinadendir ki, muayyen bir haddin yukarı faiz talebetme (Murabaha), kanunla menedilmiştir. Aynı sebeple «İktisaden zayıf taraf» sayılan işçi, köylü, kiracı gibi umumî kategoriler lehine, sözleşme hürriyeti istisnaen sınırlanabilir. Milletvekillerinin «İktisaden zayıf

ve özel himayeye muhtaç kategori» ler arasında telâkki edilmelerine ne sebep ne de ümkân vardır.

Hâdisemizde, T. C. Ziraat Bankası ile borçlu milletvekilleri, yürürlükte olan kanunlara uygun surette, borçun şartlarında anlaşmışlardır. Anayasamızın 40 nci maddesinin 2 nci fıkrasının şümülüne giren bir hal mevcut veya mutasavver olamayacağına göre, bahse konu olan kanun ile Ziraat Bankasının faizden, masraftan mahrum edilmesi ve muaccel alacağının taksitlere bağlanması, Anayasamızın 40 nci maddesinde teminat altına alınmış olan sözleşme hürriyetine aykırı bir tasarruf teşkil etmektedir.

2. Anayasamızın 12 nci maddesi; birinci fıkrasında, kanun önünde eşitlik prensibini koyduktan sonra, ikinci fıkrasında hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağını kesinlikle belirtmiştir.

İnceleme konusu kanun ise, milyonlarca vatandaş arasından hüviyetleri önceden belli birkaç yüz kişinin, bir bankaya yahut Hazineye olan borçlarını özel şartlara bağlamak suretiyle, belli şahıslar lehine imtiyaz yaratmaktadır. Bu kayırmanın, Anayasamızın 12 nci maddesinde ilân edilen eşitlik prensibini zedeleyeceği şüphesizdir.

3. Müshahas hukukî ihtilâfları ele alarak ilgililerin hak durumunu tesbit etmek, yalnız Anayasamızda değil modern hukuk düzeninde de, yargı organına ait bir görev olarak kabul edilmiştir. Anayasamız bu esas 7 nci maddesinde açıkça ifade etmektedir.

Hâdisede, belli kişileri ilgilendiren bir hukukî ihtilâf bahis konusudur. Bu ihtilâflar yargı mercilerine intikal etmiş, hattâ kesin karara bağlanmış ve benzer birçok karar neticesinde bu konuda içtihat bile vücut bulmuştur.

Hal böyle iken, bu ferdî ihtilâfları yasama organının bir hal tarzına bağlamaya kalkışması, kuvvetler ayrılığı prensibini ihlâl ve yargı organının görevi alanına müdahale mahiyet arz eder. Kaldı ki, Anayasamızın 132 nci maddesinde «..... Yasama ve yürütme organları ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez» denilmektedir. Ayrıca Anayasa, bu hükme ait istisnaları bizzat kendi bünyesinde tesbit etmekle bunun dışında bir istisnaya yer bırakmamıştır.

Hâdisede muhkem kazıye halini almış mahkeme kararları mevcut iken, bu kararların konusunu teşkil eden münferit hâdiselere ilişkin bir kanun çıkmamak suretiyle fiilen bu kararları infaz edilemez hale getirmek veya bunların infazını geçiktirmek, Anayasamızın sözü geçen prensibi ve hükümleri ile de bağdaşamaz.

4. Anayasamızın 2 nci maddesinde Devletin demokratik vasıfta olduğunun ilân edilmesinden maksat, sadece Anayasamızın çeşitli hükümlerinden çıkacak bir sonucu bildirmekten ibaret olmayıp, kanun koyucunun tasarruflarının - tıpkı diğer organları gibi - demokratik olması lüzumunu da belirtmek, yani kanun koyucuya direktif vaz'etmektir. Demokratik olma umdesi ise, sadece seçime dayanmayı ifade etmez. Millet adına yasama yetkisini kullanmakla görevli milletvekillerinin bu yetkiyi millî irade esasına dayanan rejimlerde olduğu gibi kendilerine imtiyaz sağlayacak istikametlerde kullanmaları, «demokratik olma» ilkesiyle de bağdaşamaz. Esasen yasama meclislerinin menşei ve gelişmesi bile, vatandaşlardan - her ne nam altında olursa olsun - alınan paraların milletin ve toplumun yararına sarfedildiğini kontrol etme amacına dayanmaktadır. Bu sebeple Hazinesin (yani milletin) alacağı üzerine denetçi durumunda olan yasama meclisi üyelerinin, bir kısım milletvekillerini diğer borçlulardan ayırarak lehte farklı muameleye tabi tutmaları ve Hazine zararına tasarrufların bulunmaları, parlamento müessesesinin vücut sebebine aykırı düşer. Bu sebeple böyle tasarruflar, halkın yasama organına karşı olan saygısını ve demokratik rejime karşı olan güvenini de sarsabilir.

5. Anayasamızın 2 nci maddesinde ifadesini bulan «Sosyal Devlet olma» esası, Devlete ait malî kaynakların kamu hizmetleri dışında ancak iktisadi ve sosyal öncelikler göz önünde bulundurulur ve sosyal adaletin gereklerine uygun olarak kullanılmasını zarurî kılmaktadır. Devletimiz, Anayasamızın 35 - 52 nci maddelerinde kendisine yüklenen birçok sosyal görevleri, 53 nci

maddesinde konulmuş olan «Devlet, bu bölümde belirtilen iktisadi ve sosyal amaçlara ulaşma ödevlerini, ancak iktisadi gelişme ile mali kaynaklarının yeterliği ölçüsünde yerine getirir» esasına uygun olarak pek mütevazî bir surette ifa edebilme durumundadır. İşte Anayasanın sarîh hükümlerine rağmen, Anayasada Devletin kendisine öncelikle yardım etmekle mükellef kılındığı geniş vatandaş kütlesi Anayasanın öngördüğü yardım ve garantilerden fiilen gereği gibi faydalanamazken, onlarla mukayese edilemeyecek kadar müsait durumda olan belli bâzî milletvekilleri lehine Hazinesin yatırım ve hibe yoluna gitmesi, Anayasanın ikinci maddesinde ilân edilen sosyal Devlet ilkesine de açıkça aykırı düşer.

6. Yeniden görüşülmesi lüzumlu görülen kanun hükümleri, Anayasanın mülkiyet hakkını ve genel olarak müktesep hakları koruma maksadiyle koyduğu hükümlerle de bağdaşamaz. Hâdisede banka lehine müktesep hak haline gelmiş muaccel bir alacak ve bugüne kadar gerçekleşmiş faizler bahis konusudur ki, gerek bugüne kadar ki faizleri bertaraf etmek, gerek muaccel borcu taksîde bağhyarak müstakbel faizleri ortadan kaldırmak, alacaklının mamelekinden bir parçayı borçlunun mamelekine devretmek, demektir. Özel Mülkiyet esasını kabul etmiş olan bir Anayasa sisteminde buna cevaz bulunmadığı gibi, düzenleme konusu olan hukukî münasebet bakımından da, buna hiçbir suretle sebep yoktur. Böyle bir çözümün Anayasa koyucusunun iradesine (Anayasanın ruh ve sistemine) tamamen aykırı düşeceği de şüphesizdir. Filhalkîka Anayasamız, 38 nci maddesinin ikinci fıkrasında kamu yararının gerektirdiği hallerde kamulaştırmaya girdiği zaman bile taksîde bağlamayı ancak belli ve pek önemli amaçlar bahis konusu olduğu zaman öngörmüştür. Bunlar da, çiftçinin topraklandırılması, ormanların devletleştirilmesi, yeni otman yetiştirilmesi ve iskân projelerinin gerçekleştirilmesi gibi amaçlardır. Düzenleme konusu olan milletvekilleri borçlarında ise, bu amaçlara uzaktan yakından benzer bir mahiyet yoktur.

Kaldı ki Anayasa koyucumuz, bu pek önemli hallerde bile, taksîdi kabul ederken faizi de zaruri kılmıştır. 38 nci maddenin ikinci fıkrasının son cümlesinde «bu takdirde..... kanuna gösterilen faiz haddine bağlanır» denilmektedir.

Kamu yararının gerektirdiği pek önemli hallerde dahi, ferdi mülkiyete saygı göstermek maksadiyle alacağın faizine dokunmayan Anayasanın mantığı ile, kanun koyucunun «hiçbir iktisadi ve sosyal zaruret ve hattâ ihtiyaca tekabül etmeyen bir borçlanmaya (yani milletvekillerinin bankaya karşı olan borçlarına) müdahale etmesi ve alacaklının mamelekenden bir kısmını borçlunun mamelekine nakletmesi (yani faizi bertaraf etmesi) keyfiyeti» nin asla bağdaşmayacağı aşîkârdır.

Bundan başka, söz konusu kanunun memleket ekonomisinde, çiftçinin kalkındırılmasında ve zirai istihsalin artırılmasında hayati vazifeler almış bulunan Ziraat Bankasını 10 milyonu aşan bir zarara uğratması, kanunun doğurduğu mahzurları artırmaktadır.

7. Hukuk devletinde kanunların genel, objektif ve mücerret esaslara dayanması gerekir. Hâdisemizde olduğu gibi kişi haklarının ve mükellefiyetlerinin düzenlenmesi ile ilgili bir kanun; kimlikleri önceden belli olan ve hukukan ayrı bir muameleye tabi tutulması caiz sayılacak bir kategori teşkil etmeyen kişileri ele alarak onlar hakkında özel hükümler konması, hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşamaz.

Yüksek Meclisin Anayasaya, hukuk prensiplerine ve memleket menfaatlerine aykırı bir kanunu kabul etmeyeceği şüphesizdir. Yukarıda açıklanan sebeplerle Anayasaya, hukuk prensiplerine ve memleket menfaatlerine aykırı görünen bir kanunun Yüksek Meclisçe kabul edilmesine, kanun hükümlerinin şümulü ve doğurabileceği sonuçlar üzerinde yeteri kadar durulmamasının sebeb olduğu kanısına vardım. Kanunun yeniden görüşülmesi uygun olacaktır.

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plân Komisyonu
Esas No. : 2/229
Karar No. : 22

13 . 2 . 1970

Millet Meclisi Başkanlığına

Sayın Cumhurbaşkanı tarafından Anayasanın 93 nci maddesi uyarınca bir daha görüşülmesi ricasiyle Millet Meclisi Başkanlığına iade olunan ve tetkiki hususu komisyonumuza havale buyurulan (Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının, 444 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi) nin Millet Meclisi Genel Kurulunda 3 Temmuz 1968 tarihinde 1052 sayı ile yeniden tedvin olunan Kanun,

Dosyasında mevcut komisyon raporları ile Sayın Cumhurbaşkanının yeniden görüşmeyi muhtevi gerekçeleri üzerinde incelemeye tabi tutulmak nedeniyle komisyonumuzca teşkil olunan bir «Su Komisyon» a havale edilmiş ve görüşmeler bu komisyonun ihzar ettiği rapor üzerinde ve aşağıda sıra ile arz edilen hususlar dikkate alınarak cereyan etmiştir;

1. 1052 sayılı Kanun 444 sayılı Kanunun 1 ve 2 nei maddelerinin değiştirilmesiyle ilgilidir. Kanunun konu aldığı husus ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10 ve 11 nei Dönem Milletvekillerinin Ziraat Bankasına olan borçlarının itfa ve tasfiyesi ile malî yıl başında tahakkuk ve tahsil işlemi icra olunan ödenek ve yolluklarının hukukî neticelerinin tâyinine ilişkin bulunmaktadır.

Bu iki konuda, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşı tarafından, 444 sayılı Kanunun 1 nei maddesinde T. C. Ziraat Bankası tarafından yapılan tasarrufların kanunun ruh ve maksadına uygun bulunmadığı gerekçesiyle, 1 nei maddede değişiklik yapılması talebedilmiştir. Mesele Millet Meclisi Ticaret, Maliye ve Plân komisyonlarında etraflıca incelendikten sonra âdilâne dengeyi bozan tatbikata açıklık vermek için teklif sahiplerinin hazırladıkları metin, şümüllü tadiller görerek Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulmuştur. Yüce Meclis Dönem 2, Toplantı 3 te 281/1 ek belgedeki metni benimsemiştir.

Cumhuriyet Senatosu Millet Meclisi metnini genel hukuk kurallarına uygun mütalâa etmediği için aynı belgede gösterilen ve sonra Millet Meclisi tarafından benimsenen metni tedvin etmiş ve Yüce Meclislerin kararına iltiran ile tasdik ve yayımlanmak üzere Sayın Cumhurbaşkanına sunmuştur.

Yukarıda da arz ettiğimiz gibi, Sayın Cumhurbaşkanı 15 . 7 . 1968 günü yazılarına ekli gerekçe ile Kanun metninin yeniden görüşülmesi ricasiyle Anayasanın 93 nci maddesindeki yetki letfini kullanmıştır.

2. Anayasamızın Cumhurbaşkanlarına tanıdığı bu konudaki yetki içinde mütalâa edilen gerekçenin münakaşası tarafsız ve Yüce Makamın sorumsuzluğu muvacehesinde ele alınarak bir nevi cevaplandırmaya tabi tutulması gerekmez. Yeniden görüşülme istem ve ricası, konuya Yüce Meclisin bir defa daha itina ile eğilme gayesini istihdaf eder. Bu itibarla Kanunun kabulünü gerektiren nedenler üzerinde durulur iken, Yüce Cumhurbaşkanlığı görüşünün kritiği yerine, Kanunun kabulündeki hukukî nedenler üzerinde durulması, Anayasa nizamının ruhuna en uygun bir tutum olur. Su Komisyonumuz meseleyi bu hukukî akliselin ve nezaket açısından ele almıştır.

3. Cumhuriyet Senatosunun 7 nei toplantısına sunulan 1 000 e ek belgenin 3 nci sayfasında bulunan 5 . 1 . 1968 günlü Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon esas numara 2/228, karar numarası 4 teki gerekçeyi fiili duruma uygun hukukî bir mütalâa olarak kabul etmek zorunluluğu vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bir Devlet Bankası olan T. C. Ziraat Bankası hakkında, yasama fonksiyonunu yerine getirmesinde her hangi bir tahdide tabi tutulamaz. Gerçekten belirli kişiler

halinde bulunan çiftçi borçlarının faizli veya faizsiz olarak tecili daima yasama fonksiyonu ve hattâ Hükümet tasarrufları ile tatbik edilegelmektedir. Ziraat Bankası Devlet'in hüküm ve tasarrufunda bulunmaktadır. Bu itibarla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Devlet'in bütün mameleki üzerinde yasama fonksiyonu itibariyle tam yetki ile tasarrufta bulunan yegâne müessesedir. Şu halde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki yetkisinde kısıtlama söz konusu edilemez.

4. 10 ncu Dönem Milletvekillerinin Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından imzalı belge karşılığı aldıkları meblâğ bir borçlanmadır. Borcun esasının kaldırılması söz konusu edilmemiştir. İstar edilen 444 sayılı Kanununun 1052 sayılı Kanunla değiştirilen muaddel 1 nci maddesi bu gerçeği ortaya koymaktadır. Güç durumunda kaldıkları Bankanın bütün tahsil çabalarına rağmen ademi tedbiye dolayısıyla meydana çıkmış bulunan kişilerin bu hallerini nazara alarak kolaylaştırıcı ve tedbiyeyi sağlayıcı hükümler getirmek halin icabına uygun düşen bir tutum olduğu kadar, dengeyi sağlamak yüzünden de şayanı tavsiyedir.

Muaddel 1 nci maddede 10 yıllık taksitlendirme T. C. Ziraat Bankasının tahsil gayesini tahakkuka mâtuftur. Bu konudaki alacakların tahsili hususunda T. C. Ziraat Bankası tarafından kazai yola başvuru olarak hüküm istihsal edilmiş hallerin mevcudiyeti, meselenin yasama organı tarafından ele alınmasına, kazai tasarrufa müdahale mütalâasıyla mukabele edilmemesi gerekir. Çünkü muaddel 1 nci madde kazai bir kararın münakaşası mahiyetinde değildir. Meseleye mevzu müddeabih aynen ipka edilmekte, yasama yoluyla ödetme hususu tanzim olunmaktadır. Kesin yargı kararının tatbikatındaki güçlükler zuhur ettiği hallerde; yetkisi oranında Maliye Bakanı, yetkisinin üstünde kalan hallerde Bakanlar Kurulunun kararı ile yani idari tasarrufla dahi, borç taksitlendirmelerinin mümkün bulunduğu mevzuatımızda mevcut hükümlerin incelenmesinden anlaşılmalıdır.

Bir oranda, faizden sarfınazar ve tecil süresinin kanunla % 3 oranında faize tabi tutulması keyfiyeti yargı kararına karşı gösterilmemesi icabeder. Faiz masraf ve ücreti vekâle, hükmün teferruatındandır. Aslı kabul ve taksitlendirme ne kadar hukukî ise, müteferri tahsilâtta sarfınazar hususundaki yasama fonksiyonu da o derecede hukukîlik arz eder. Çünkü bu yasama tasarrufu, kişiler arasındaki müktesep hakkı bertaraf eden bir tasarruf olmayıp Devlet'in hüküm ve tasarrufunda bulunan bir kurum hakkında yasama organının ısdar ettiği bir Kanunla düzenlenmektedir. Bu Kanun belirli kişilere mâtuf olarak gösterilmemelidir. Belirli kişilere mâtuf olarak gösterilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisi dışında mütalâaya müsaat değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi belirli kişiler hakkında, hak kazandırıcı yasama tasarrufunda bulunma yetkisine sahiptir. Hâdisemizde kişiler belirli olmakla beraber kanunda seyyaniyet prensibi tamamıyla gözetilmiştir. Borçları tasfiye imkânı sağlanan eski milletvekilleri bu sıfatları ile her hangi bir siyasi anlayış ve parti farkı gözetilmeksizin eşitlik çerçevesinde ele alınmışlardır.

5. 444 sayılı Kanununun 1052 sayılı Kanunla tadilî derpiş olunan 2 nci maddesinin de Yüce Meclislerin kabulü veçhile ilânında her hangi bir hukukî sakınca mevcut değildir. 11 nci Dönem T. B. M. M. üyeleri 3050 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin açık hükmüne göre 1960 yılı Mart ayı başında yıllık ödenek ve yolluklarını tahsile müstahak olmuşlardır. Tahsil olunan ödenek ve yollukların iadesi devamsızlık suretiyle milletvekilliğinin düşmesi, istifa veya Devlet memuriyetini kabul hallerinde söz konusu edilebilir. Gerçi madde hükmünde ölüm ve seçimin yenilenmesi hallerinde bu ödenek ve yollukların istirdad olunamayacağı belirtilmiş ise de, 27 Mayıs vâkıasını düşünülmiyen hal olarak kabul etmek icabeder. Yıllık ödenek ve yolluğun tahakkuk ve tahsilinde asıl olan süre başlangıcı Mart ayı başıdır. Mart ayında seyyanen bütün T. B. M. M. üyelerinin yolluk ve ödeneklerini tahsil, asli haklarıdır. Yani Mart ayında yolluk ve ödenekler yıllık olarak muaccel olur. Elde olmıyan ve düşünülmiyen bir sebeple görevin yerine getirilmeyişi istirdat sonucunu doğurmaz. Milletvekilliği görevinde bulunan ve bu görevi yerine getirmeye amade bir tutum içinde olan kişinin ihtiyarı haricinde görev dışı bırakılması ve T. B. M. M. nin münfesih halde mütalâa ve ilânı milletvekillerinin tahakkuk ve tahsil etmiş oldukları malî bir hakkı düşüren bir sebep olarak gösterilmesi halin hukukî anlayışıyla telif olunamayacak niteliktedir.

Bu itibarla müessese ve daima halin icaplarınca tedvin edilen emsal kanunlara uygun ve Anayasa hukuku çerçevesinde münakaşası gerekli bulunmayan T. B. M. M. nin 1052 sayılı Kanunla tâdil hükmüne tabi tuttuğu 444 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Sakarya <i>N. Bayar</i>	Başkanvekili Rize <i>E. Y. Akçal</i>	Sözcü Ankara <i>M. K. Yılmaz</i>	Kâtip Erzurum R. Damışman İmzada bulunamadı
Adana M. K. Küçüktepepınar İmzada bulunamadı	Ankara T. Toker İmzada bulunamadı	Aydın Aleyhindeyim <i>M. K. Yılmaz</i>	Bolu H. İ. Cop İmzada bulunamadı
Burdur N. Yavuzkan İmzada bulunamadı	Çorum A. Topçubaşı İmzada bulunamadı	Edirne <i>M. Harmancıoğlu</i>	Elâzığ <i>Ö. F. Sanaç</i>
İçel H. C. Okyayuz İmzada bulunamadı	İstanbul <i>O. C. Fersoy</i>	İstanbul I. Yurdoğlu İmzada bulunamadı	İzmir <i>M. Akan</i>
İzmir T. Orhon İmzada bulunamadı	Maraş <i>A. İmamoğlu</i>	Muğla M. Akarca İmzada bulunamadı	Sivas <i>M. Timisi</i>
Tokat <i>İ. H. Balcı</i>	Trabzon Muhalefim Söz hakkım mahfuzdur <i>A. R. Uzuner</i>	Uşak <i>O. Dengiz</i>	Zonguldak <i>K. Nedimoğlu</i>

(Anayasanın 93 ncü maddesi gereğince bir daha görüşülmek üzere Cumhurbaşkanlığınca Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen metin)

444 sayılı Kanununun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun

MADDE 1. — Onuncu dönem T. B. M. M. üyelerinin ödeneklerine müsteniden T. C. Ziraat Bankasına bakiye borçları bu kanunun neşri tarihinden itibaren % 3 faizle 10 yıllık taksite bağlanmıştır.

Borçluların bu tarihe kadar yapmış oldukları bütün ödemeler «hangi nam ile tahsil edilmiş olursa olsun» esas borçtan indirilir.

MADDE 2. — Onbirinci dönem T. B. M. M. üyelerinin 1960 yılı milletvekilliği ödenek ve yolluklarından dolayı Hazineye olan borçları tahakkuk ettiği tarihten muteber olmak üzere kaldırılmıştır.

Onbirinci dönem T. B. M. M. üyelerinin ödeneklerine müsteniden Ziraat Bankasına olan borçları 1 nci madde hükümlerine tabidir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinden yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Ticaret bakanları yürütür.

BÜTÇE PLAN KOMİSYONUNUN METNİ

444 sayılı Kanununun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun

MADDE 1. — Kanunun 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanunun 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanunun 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanunun 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

